

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Circulatorum naturalis Oratio valde potens cum inani elegantis
Concionatoris comparata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

latebras omnes sedulo scrutareri, quam de subito perspiceres, exiguitatem tuæ Christianæ humilitatis, ingensque desiderium tui nominis celebrandi intus exastuans, ipsissimam esse causam, cur tam inutiles, vanasque Concioniones habeas, nec divinæ consulas gloriæ, plurimasque animas in æternum ruere, ac interire patiaris. Eja, flecte semel ante crucifixum Redemptorem tuos poplites, eumque interroga, an ipsi tua ista concionandi ratio placeat? an ipse, vel Apostoli eam adhibuerint? num per eam gravissimæ tui muneris obligationi satisfacias? an efficacia, & præsentanea remedia Auditoribus tuis ægrotantibus, ac pleiisque scelerum conscientia teterrimè extabescentibus præbeas? Hoc si tu periclitatus fueris, quavis sponsione tecum certare ausim, te repente in divino conspectu Reum convictum, confusumque flagitij turpitudinem, ac perniciem tandem agniturum, deincepsque impensè, ac sedulo vitaturum.

*Circulatorum naturalis Oratio valde potens
cum inani elegantis Concionatoris
comparata.*

174. **Q**uid postremo, Patres amplissimi de innumeris alijs sacræ eloquentiæ erroribus, superstitionibus, & piaculis supinis, insubidis, intolerandisque deplorem? **o** calamitosam Christiana Reipub. vastat omnem! **o** Christi Jesu sanguinem imprudentissimè temeratum! **o** animarum curandarum spes irritas, atque abscissas! Itane verò? lepi-

da ista capita, quæ tot modis Conciones affligunt, tot tantorumque hominum depositam penè salutem blandulo dumtaxat Orationis tinnitu reparabunt? Quid? ut inveteratum scelerum mancipium solvas, ut mollias, ut frangas, quod, rogo, ferrum; quæ, oro, machinamenta sufficient? Rotas in orbem inflammatis sermonis acinacem, ancipitemque cædentis styli machæram? minimum est. Exonerare majora tormenta? exiguum est. Affectuum terribiliora edis tonitrua? Parum est. Terra ipsa, ut momento dehiscat, conceptis verbis à te adigitur? Adhuc parum est. Ipsi Manes è Tartaro evocantur? Non est satis. Dæmonum horrenda cientur monstra? Nec dum dat manus. Peccati sceleris dirâ imprecatione defigitur? Gehennæ timor incutitur? amor honestatis excitatur? turpitudini invidia conflatur? Cælum deducitur? Beatorum agmina inclamantur? Supernæ, Infernæque regiones sursum, ac deorsum miscentur? moles Orbis universa suis emovetur sedibus? omnia ultro, citroque agitantur, ac revolvuntur? Nihilominus scelestus ille adhuc immobilis, impavidusque cunctas has molitiones pertinacissimè irridet. Et tam ulcerosos homines, tam parulentos, tam marcidos (quot autem, & quàm multos, Deus immortalis!) phalerati isti Concionatores suâ Oratione politulâ, festivâ, lacinosâ, argutulâ, acuminibus fartâ, cirris inuitâ emari possent, & persanari existimabunt? ô vesaniam hominum! ô stuporem! Urbis prævalidæ mœ-

niæ

niā diu oppugnans miles, si densos è charta globos ad ea demolienda exploderet, quæro, majorene acrem bombo, an stolidi opinione consilij animos omnium percelleret? At ecce tot Auditores in flagitiorum obstinatione, patrociniōque quibuscunque muris firmiores Si igitur tua Concio levibus dumtaxat argutiarum, leporumque bullis intumescat, eaque præduros, ferreosque illos capitones nitaris prostertere, nonne tanquam emora mentis circulator, omnium eachiinnis excipiendus es?

275. Fallor, gravissimi Præsules. Quin imò videte, quid ausim pronuntiare. Mentior, nisi Circulatores ipsi de trivio multis sacris, profanisque hujusmodi Oratoribus longè nervosius persuadent. Vim, robur, atque potentiam eloquentiæ ab sola ipsa natura, nullo artis præsidio suppeditatam cogitatione, quæso, lustrate. Quum risum ludij illi circumfusæ plebeculæ volunt excutere, decorum perquā religiosè observant. Tum enim verò quia ad movendum risum nihil hisce nugamentis aptius esse potest, acumina, scommata, dicta, facta pleno ore, & concrepantibus buccis effundunt; his falsamentis Orationem condiunt, hos vibrant sensiculos, his jocis lacerant. At quum, missis facetiis, aliquid serio cupiunt persuadere, quum crumenas pecuniā meditantur emungere, tum profecto sermonis mutant genus, tum aliam induunt personam, tum vires omnes in id unum cogunt, in hoc uno curam omnem, atq; sollicitudinem figunt. Videte, quæso, ut explicato leniter stylo sta-

tim utantur. Attendite, quàm appositè exor-
diantur. De morbis ab hominum corporibus
depellendis nimium quantum se anxios esse
demonstrant, Auditorum valetudinem sibi
vità ipsà esse cariorem, si non pejerant, certè
Cjurant; pharmaci, & cataplasmatum quoddam
genus pretiosissimum ad omnes morbos peni-
tus curandos se attulisse, id sibi Crcesi gazis
Domino constituisse; se tamen per exiguo ad-
modum pretio illud velle potius in cives op-
timos, sibi que carissimos gratis profundere,
quàm vendere, modeste, liberaliterque signi-
ficant. Hæc ubi quàm placidè exposuerunt,
artificiosè confirmationem adjungunt. Her-
Ebarum omnium nomina, omnia amuleta, o-
Fmes antidotos, omnia cerata, omnes suffi-
Gtas, omnia malagmata, ex quibus illud me-
dicamentum confectum est, religiosissimè e-
numerant, singulorum vim, pondus, pretium,
locum ubi nascantur, què explorentur, adul-
terentur, corrumpantur, asserventur, diligen-
ter enucleant. Miros deinde affectus eliciunt,
mores quàm accommodatè exprimunt, mox
plurimè & prodigiosa testantur experimenta.
In his regnant, his dilatant argumentum, his
lacinias orationis latè diducunt. Genus o-
mne testium longo agmine recitant. Se uni-
versæ Italiæ urbes peragrâsse jactant, ubique
mira quædam portenta, ne dicant, miracu-
la, à se magno omnium stupore patrata. Hos,
illosque Principes, quos proprio appellant no-
mine honorificentissimè; à quibus se laurè
acceptos, humaniter tractatos, munificè do-
natos,

atos, ægerrimè dimissos, propositis amplissi-
 mis stipendiis ad eorundem invitatos obse-
 quium, solo tali remedio valetudini jam fun-
 ditus everse, à se restitutos gloriantur. Quot
 Duces, atque Dynastas; nobilium virorum, &
 feminarum quantam vim, quos videlicet om-
 nes à certissimi interitus faucibus, tanquam
 redivivi Æsculapii, atque Chirones eripue-
 rint, expeditè nominant? **H**

276. Quid plura? Ipsimet etiam mira quæ-
 dam, curiosaque prodigia omnium subjiciunt
 oculis. Quoties enim, Auditores, circumfora-
 neus aliquis ludio à cunctis spectatur in foro, **A**
 viperam lacertis, quos extemplo nudat, ad-
 movet, venenatoq; illius morsui ultro se car-
 pendū præbet? Nec mora, mordetur, livescit, **B**
 nigrescit, intumescit, mox è pyxidiculâ medi-
 cato oleo, vel pharmaco de prompto vulnus
 linit, fasciâ obvolvitur, quiescit aliquantisper; &
 ecce dicto citius evolvit, explicat, extrahit, cū
 omnium admiratione curatum, integrumque
 omnium oculis exponit. Hic verò spectatores
 cuncti, experimenti tam monstri fascino ex-
 cantati, fidem habere prestigiatori, jamque
 de eo pharmaco cœmendo secū deliberare,
 jam manus in sacculum marsupio aperiendo
 demittere. Motū hunc notat confestim Circu-
 lator astutus, atq; illico longam immanium. &
 cariosorum dentium compluribus evulsorum **C**
 feriem æreo contextam filo, tanquam balteū,
 aut torquem de collo, altero exerto brachio,
 suspendit; tum luculenta quædam de perâ pro-
 fert diplomata, quibus quæ difficiles morborū
 cura

curationes ipse tentaverit, feliciterque perfecerit; quot sibi, & quanti, quàm insignes ob illas honores decreti sint, atque habitu, validissimè persuadet. Argentea demum, aureaque numismata de aureis torquibus pendula, in dignitatis suæ monumentum sibi largita ostendit. His populus mirè assentiri, credere, capi, penè se dedere. Tum verò catus nugator non se deserit, majore adhuc opere, ac viore adhuc contentione affectus intorquet. Nunc Auditores, nunc muta saxa, nunc Cælum ipsum alloquitur. Modò Cælites omnes advocat, rogat, obtestatur. Deindè vociferando incenditur, rubore quodam ignescit, sudore diffluit, atque languescit. Ad postremum adeo strenuè, fervideq; perorat; ita naturali quadam eloquentiâ tantum lenocinante spectatores infatuat, ut vel sapientibus etiam imponat, ac plerosq; eorum graves, atque prudentes ad, nescio quæ, terræ ejectamenta, ad, nescio quos, pastillos præsentis pecuniæ mercandis adigat, calcemque iisdem pro theriacâ, pro balsamo picem; pro thure resinam non minus improbè, quàm dexterè divendat.

Ludicri, & questuosi Circulatores multò valentiùs, quàm corrupti Concionatores persuadent.

277. **T**antum scilicet habet spiritus, & verò longè etiam plus virium eloquentia, naturæ solùm impetu fusa, rudis quoque, sed non vitata; quàm expolita subtiliùs, sed
popu-